

بررسی میزان آگاهی و نگرش پرستاران در مورد بیماری تالاسمی کودکان

در بیمارستانهای وابسته به

دانشگاه علوم پزشکی گیلان

در سال ۱۳۷۲

پژوهش از:

طاهره پورابراهیمی

کارشناس ارشد پرستاری داخلی و جراحی

عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت

چکیده:

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که هدف آن تعیین میزان آگاهی و نگرش پرستاران در مورد بیماری تالاسمی کودکان در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان است. اطلاعات توسط پرسشنامه از ۱۵۰ نفر پرستار (لیسانس، فوق دیپلم) و بهیار جمع آوری شد. نتایج نشان داد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش دارای آگاهی متوسط و نگرش مثبت نسبت به بیماری تالاسمی بودند.

همچنین بین میزان آگاهی و مدرک تحصیلی واحدهای مورد پژوهش با اطمینان بیش از ۹۹٪ اختلاف معنی دار و وجود داشته ولی بین چگونگی نگرش و میزان آگاهی واحدهای مورد پژوهش ارتباط معنی دار آماری مشاهده نشده است.

مقدمه:

توجه به کودکان، در هر جامعه ای سرمایه گذاری برای آینده مملکت است، بنابراین هر گونه اقدامی در جهت توجه به کودکان، گامی برای بوجود آمدن مهمترین ساخت و بهترین بافت اجتماعی در آینده است (گابیوتی^۱، ۱۹۹۲، صفحه ۲۱).

اسپوزیتو^۲ (۱۹۹۲) می نویسد: هر ساله ۱۰۰۰۰۰ نوزاد در سراسر دنیا با بیماری تالاسمی که یک بیماری وخیم خونی است، بدنیا می آیند.

ایزدیار (۱۳۷۲) می نویسد: آمار سازمان بهداشت جهانی نشان می دهد که در حال حاضر بیش از ۱۵ هزار

1. Gabuiti

2. Spozito

تالاسمی شناخته شده که خون دریافت می کنند، در ایران وجود دارند.

از آنجائیکه بیماری تالاسمی یک نوع عدم تعادل و آرامش در فرد ایجاد می کند، همچنین از نظر اقتصادی بیماری فرد، روی سایر افراد خانواده و در نتیجه روی جامعه اثر می گذارد، درمان به تنهایی کافی نخواهد بود. بلکه مراقبت و جلوگیری از عوارض و پیشگیری به موقع، نقش اساسی را ایفا می کند.

فرابریگ^۱ (۱۹۹۲) می نویسد: در پرستاری از بیماران تالاسمیک نه تنها دانش مربوط به بیماری تالاسمی لازم است، بلکه نگرش مثبت و مهارت بر اثر تجربه، مهمترین عامل موفقیت در آموزش، حمایت بیماران و والدینشان می باشد.

هدف نهایی در مراقبت از کودک مبتلا به تالاسمی ماژور آنستکه این کودکان تا حد امکان یک عمر طبیعی داشته و به بالاترین سطح سلامت ممکن جهت فعالیت برای ادامه زندگی مناسب برسند. هدف پژوهشگر از انجام این پژوهش، تعیین میزان آگاهی و نگرش پرستاران شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان بوده تا بدین وسیله بتواند مشکلات و نقاط قدرت و ضعف احتمالی را در زمینه مورد نظر مشخص نماید.

اهداف پژوهش:

هدف کلی: تعیین میزان آگاهی و نگرش پرستاران شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان در سال ۱۳۷۲.

اهداف ویژه:

۱- تعیین میزان آگاهی پرستاران در مورد ماهیت بیماری تالاسمی کودکان در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان.

۲- تعیین میزان آگاهی پرستاران در مورد نحوه ارزیابی وضعیت سلامت کودکان مبتلا به تالاسمی در

بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان.
۳- تعیین میزان آگاهی پرستاران در مورد مراقبتهای پرستاری از کودکان مبتلا به تالاسمی در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان.

۴- تعیین نگرش پرستاران در مورد بیماری تالاسمی کودکان در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان.

۵- تعیین رابطه نگرش با آگاهی پرستاران در مورد بیماری تالاسمی در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان.

چهارچوب پنداشتی:

چهارچوب پنداشتی این پژوهش بر اساس مفاهیم اصلی بیماریهای مزمن و نگرش، تدوین یافته است که تحت عنوان بیماریهای مزمن، بیماریهای مزمن کودکان و آنمی همولتیک تالاسمی و انواع آن و مراقبتهای ویژه از کودکان مبتلا به تالاسمی و در نهایت تأثیر آگاهی و نگرش در مراقبت از کودکان مبتلا به تالاسمی بحث خواهد شد.

مروری بر مطالعات:

چندین تحقیق در زمینه این پژوهش گردآوری شده که در اینجا به ذکر خلاصه ای از یک مورد آن اکتفا می گردد.

کوچ^۲ و همکاران (۱۹۹۳) مطالعه ای تحت عنوان (آگاهیهای پرستاران در مورد نحوه برخورد با بیماران مبتلا به تالاسمی در جهت افزایش تحمل آنان نسبت به روشهای درمانی) انجام دادند. این بررسی بر روی ۲۳ نمونه انجام شده، هدف از این مطالعه یافتن راههایی برای افزایش هر چه بیشتر یا ثابت نگه داشتن میزان استفاده از پمپ دیسفرال در بیماران است.

1.Fraberg

2.Koch

می باشد. جهت تعیین اعتبار پرسشنامه از روش اعتبار^۱ محتوی و جهت تعیین اعتماد علمی پرسشنامه از روش آزمون مجدد^۲ استفاده گردیده است.

تجزیه و تحلیل داده ها:

در این مطالعه به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روشهای آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد و اطلاعات بدست آمده تجزیه و تحلیل گردید، برای دستیابی به هر کدام از اهداف پژوهش و همچنین ارتباط بین دو متغیر پژوهش (آگاهی و نگرش) با مشخصات فردی نمونه ها از فرمولهای مستقل، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون آماری t استفاده گردید. یافته های پژوهش در ۳۵ جدول و ۱۴ نمودار خلاصه و درج شد. جداول گویای آن است که بیشترین درصد نمونه ها در گروه سنی ۳۹-۳۰ سال قرار دارند و اکثریت (۹۶/۷ درصد) زن هستند. قابل ذکر است که (۷۹/۳ درصد) واحدهای مورد پژوهش سابقه کار با بیمار تالاسمی را ذکر نمی کنند و ۹۵/۳ درصد از واحدهای مورد پژوهش در خانواده، فرد مبتلا ندارند و فقط (۴/۷ درصد) از نمونه ها دارای نسبت فامیلی با فرد مبتلا به تالاسمی در خانواده هستند.

نتایج نشان داد که اکثریت (۷۱/۳ درصد) واحدهای مورد پژوهش دارای آگاهی متوسط می باشند (جدول شماره ۱) در مورد ارتباط بین مشخصات دموگرافیک و میزان آگاهی، نتایج آماری t مستقل نشان داد که بین متغیر مدرک تحصیلی و میزان آگاهی، ارتباط معنی دار آماری وجود دارد ($t=3/62$) و همچنین بیشترین درصد (۶۵/۳ درصد) واحدهای مورد پژوهش دارای نگرش مثبت می باشند (جدول شماره ۲). نتایج آماری ضریب همبستگی پیرسون و t مستقل نشان داد که بین مشخصات دموگرافیک

یافته های این پژوهش نشان می دهد که مداخلات پرستاری و رفتار مناسب می تواند بطور مؤثری تحمل بیماران را افزایش دهد و سبب تعدیل پذیرش، احساس مسئولیت در حفظ سلامتی و اعتماد به نفس بیماران گردد. در این تحقیق پژوهشگران تأکید می کنند که ممکنست روشهای پاداش برای برخی از بیماران بطور متناوب ضروری باشد. بطور کلی نتایج حاصله از این پژوهش اینست که توافق رفتاری فرصت خوبی برای پرستار و بیمار جهت رسیدن به اهداف سلامت در مسیری که متوجه جنبه مثبت رفتار، افزایش مسئولیت بیمار برای سلامت خود باشد، محسوب می گردد (صفحه ۱۱۱-۱۰۶).

روش پژوهش:

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است. در این مطالعه نمونه پژوهش پرستاران (لیسانس، فوق دیپلم) و بهیاران شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان بوده که تعداد آنها برابر با ۱۵۰ نفر است که بطور تصادفی انتخاب شده و همه نمونه های مورد پژوهش حاضر به پاسخگویی به پرسشنامه گردیدند، کلیه واحدهای مورد پژوهش شاغل در بیمارستان بوده و هیچیک از آنها قبلاً در پژوهش مشابه این پژوهش شرکت نداشتند.

محیط پژوهش در این مطالعه تمام بخشهای بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان که بنوعی با بیمار تالاسمی در ارتباط هستند، در نظر گرفته شده است.

روش گردآوری داده ها:

ابزار گردآوری داده ها در این بررسی، پرسشنامه می باشد که شامل ۳ بخش است، بخش اول مربوط به مشخصات فردی نمونه ها، بخش دوم جهت تعیین میزان آگاهی و بخش سوم جهت تعیین نگرش

1. Reliability

2. Validity

جدول شماره (۱):

توزیع فراوانی مطلق و نسبی واحدهای مورد پژوهش
برحسب میزان آگاهی آنها
از بیماری تالاسمی کودکان

میزان آگاهی	تعداد	درصد
ضعیف	۳	۲/۰
متوسط	۱۰۷	۷۱/۳
خوب	۴۰	۲۶/۷
جمع	۱۵۰	۱۰۰

نمونه ها و چگونگی نگرش هیچگونه ارتباط معنی دار آماری وجود ندارد.

در مورد ارتباط بین میزان آگاهی و چگونگی نگرش واحدهای مورد پژوهش، ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که رابطه ضعیفی بین نگرش و آگاهی واحدهای مورد پژوهش وجود دارد ($r=0/07$) ولی نتیجه آزمون Z نشان داد که این همبستگی از نظر آماری معنی دار نیست و پرستاران با وجود داشتن درصد بالایی از نگرش مثبت از آگاهی متوسطی برخوردارند، بنظر می رسد که پرستاران آمادگی دارند تا با کسب اطلاعات بیشتر در مورد بیماری تالاسمی، همکاری بیشتری نیز با تیم درمانی داشته باشند و نگرش مثبت می تواند انگیزه ای جهت یادگیری بهتر و بیشتر در مهارتهای مراقبتی و حمایتی بیماران تالاسمی باشد.

نتیجه گیری نهایی:

نتایج پژوهش، رابطه یافته ها را با مطالعات موجود بیان می کند. یافته های حاصل از این بررسی در پاسخ به اولین سؤال پژوهش (میزان آگاهی پرستاران وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان در مورد ماهیت بیماری

جدول شماره (۲):

توزیع فراوانی مطلق و نسبی واحدهای مورد پژوهش
برحسب چگونگی نگرش آنها
به بیماری تالاسمی کودکان

چگونگی نگرش	تعداد	درصد
نگرش منفی	۱	۰/۷
نگرش بی تفاوت	۵۰	۳۴/۰
نگرش مثبت	۹۹	۶۵/۳
جمع	۱۵۰	۱۰۰

تالاسمی چقدر است؟) حاکی از آنست که اکثریت واحدهای مورد پژوهش از آگاهی متوسطی برخوردارند. نکته قابل توجه اینکه، پرستاران لیسانس که نزدیک به $\frac{1}{3}$ از جامعه پژوهش را تشکیل داده اند در مورد ماهیت بیماری تالاسمی از آگاهی متوسطی برخوردارند، با توجه به نقش سرپرستی و مدیریت که این رده از کادر پرستاری در محیط های درمانی عهده دار می باشند، (اعم از اعمال مراقبتی تا کارهای مددکاری و مشاوره) به نسبت مسئولیت خود از آگاهی مطلوبی برخوردار نیستند. در پاسخ به دومین سؤال (میزان آگاهی پرستاران وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان در مورد نحوه ارزیابی وضعیت سلامت بیماران مبتلا به تالاسمی چقدر است؟) نتایج، نشان می دهد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش در مورد نحوه ارزیابی وضعیت سلامت بیماران مبتلا به تالاسمی از آگاهی خوبی برخوردار بوده و دارای شناخت بالایی نسبت به علائم و چگونگی حالت ظاهری کودک مبتلا می باشند.

در پاسخ به سومین سؤال پژوهش که (میزان آگاهی پرستاران مورد مراقبت از کودک مبتلا به تالاسمی چقدر است؟) نتایج نشان داد که اکثریت واحدهای مورد

نحوه عملکرد پرستاران در آموزش به والدین کودکان مبتلا به تالاسمی، تأکید بسیار دارد، تا شاید قدمی جهت از بین بردن این معضل اجتماعی برداشته شود.

منابع:

ایزدیار، مینا. فصل نامه داخلی انجمن حمایت از بیماران تالاسمی ایران. تهران: انتشارات مرکز طبی کودکان،

۱۳۷۰، (صفحه ۱، ۵، ۶).

- Bergman, Rebecca, "Nurse's opinion's about the chronic Myelocytic leukemia: Nursing Research for Nursing practice an international perspective. London: Chapman and Hall 1990, PP: 38.
- Cao, Antonio and others. management protocol for the treatment of thalassemia patients. From Europe the U.S.A: and mid Fareast in cop with WHO 1992. PP: 22
- Fraberg, H, Jant "The anemias: Causes and courses of the action: RN, May 1989. PP: 44
- Gabutti, Vilm. Management Protocol for the treatment of the thalassemia patients. In cop with WHO: From Europe the U.S.A: 1992 PP: 21-22.
- Koch, Diane & Giardina, Patricia "Behavioral contracting to improve adhence in patients with thalassemia" Journal of pediatric Nursing. Vol.8, No.2 (April) (1993 PP: 1-6-11).
- Spozito, W, Noreen. "Thalassemias: Simple screening for Hereditary anemia" Vol.17, No.2 (February) 1992. PP: 50.

پژوهش نسبت به مراقبتهای ویژه کودک مبتلا به تالاسمی از آگاهی متوسطی برخوردار هستند.

بطور کلی، یافته های حاصل از این بررسی در پاسخ به سؤال کلی پژوهش (میزان آگاهی پرستاران وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان در مورد بیماری تالاسمی چقدر است؟) حاکی از آنست که اکثریت پرستاران از آگاهی متوسط و تعداد بسیار کمی از آگاهی ضعیف و کمتر از نیمی از آنان از آگاهی خوب برخوردار بودند. در ضمن یافته های حاصل در پاسخ به چهارمین سؤال پژوهش (نگرش پرستاران شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان چگونه است؟) حاکی از آنست که بطور کلی نگرش ۱ نفر از واحدهای مورد پژوهش نسبت به بیماری تالاسمی منفی، اکثریت دارای نگرش مثبت و حدود $\frac{1}{3}$ از واحدهای مورد پژوهش نسبت به بیماری تالاسمی از نگرش بی تفاوت برخوردار بودند. در پاسخ به پنجمین سؤال پژوهش (بین چگونگی نگرش واحدهای مورد پژوهش با آگاهی آنها چه رابطه ای وجود دارد؟) نتایج پژوهش نشان داد که رابطه ضعیفی بین نگرش و آگاهی واحدهای مورد پژوهش وجود دارد، ولی آزمون آماری نشان داد که این همبستگی از نظر آماری معنی دار نیست در ضمن مدیران خدمات پرستاری، برنامه ریزان پرستاری آموزش و پژوهش پرستاری و مسئولین پرستاری می توانند با مطالعه این پژوهش برنامه ریزی جامع و کاملی را جهت آماده نمودن پرستاران برای ارائه خدمت با کیفیت مطلوب تنظیم نمایند.

در انتها پژوهشگر بر بررسی تأثیر آموزش ضمن خدمت برای پرستاران بر میزان آگاهی و نگرش و عملکرد آنان در مورد بیماری تالاسمی و بررسی